Få adgang til The New York Times nu →

Hun har prøvet alt fra dream yoga til sovepiller. Intet hjalp. Men så gjorde hun noget helt andet. Nu ved den succesfulde danske musiker Agnes Obel, hvor hun finder grunden til de søvnløse nætter.

»Til sidst var jeg nærmest bange for at falde i søvn«

Agnes Obel har skabt sig en forunderlig karriere med international respekt. Det er popmusik, der lyder som et lyst ekko af nattens ro. Og de urolige strømninger, der kan gemme sig under den. Foto: Alex Brüel Flagstad

ERIK JENSEN

LYT TIL ARTIKLEN Automatisk oplæsning

▶ 12:14

KULTUR
11. NOVEMBER 2020, 21.23

GEM ARTIKLEN

Allerede som barn havde Agnes Obel svært ved at sove. For at hjælpe drømmene på vej fandt hun på et ritual hjemme i familiens hus i Gentofte.

»Hver aften, når jeg var alene på badeværelset, pillede jeg ved vindueshasperne derude, åbnede og lukkede dem nogle gange. Det skulle sikre mig en rolig nat med god søvn, siger hun mange årtier senere.

»Men det var desværre langtfra altid, det virkede.

Baggrunden for ritualet med hasperne var, at Agnes Obel delte værelse med sin lillebror Holger. Ofte endte hun med at ligge i sin seng og høre brorens åndedrag i søvnen, mens hun selv lå alt for vågen i et forgæves forsøg på at komme til drømmeland.

Vejen til søvnens forjættede tilstand er ikke blevet lettere med årene for Agnes Obel. Kampen med søvnløshed fortsatte for hende. Dog har hun kunnet omsætte mange nætter uden lukkede øjne til skabelsen af musik, mens resten af verden sover.

I løbet af de seneste 16 år har Agnes Obel skabt en forunderlig karriere med international respekt og opmærksomhed omkring sin helt egen drømmende og betagende stille popmusik. Musik, der lyder, som om det er skabt i og nærmest er et tyst ekko af nattens ro. Og de urolige strømninger, der kan gemme sig under den.

Således også på Agnes Obels nye og femte album, 'The Meaning of Flowers', der forsøger at sætte samhørigheden mellem natur og mennesker i musik.

»For mig har det virket at skabe mine sange om natten, når jeg alligevel ikke kunne sove. Jeg har bevidst arbejdet igennem natten for at bruge den særlige stemning, der kommer, når alt bliver roligt, og alle andre sover. Den atmosfære er glødet ind i min musik, uden at det egentlig var meningen. Det er bare blevet sådan«, siger hun.

I disse uger er Agnes Obel på turné med sangene fra 'The Meaning of Flowers'. Hun kan igen konstatere, at hendes musik, som mange vil definere som snarere og alternativ, stadig spilles for udsolgte huse mange steder.

»Jeg er godt klar over, at det er en slags mirakel, at jeg stadig har så stort et publikum med min musik, som måske er lidt indadvendt. Jeg er meget taknemmelig for det«, siger hun.

Den dag, vi taler sammen på en Zoom-forbindelse, er hun lige fløjet hjem til Berlin, hvor hun har boet i over 20 år, fra nogle koncerter i New Zealand. Med på rejsen fik hun en læl hoste.

»Der sad en på rækken bag mig og hostede på det andet fly. Det har åbenbart ramt mig. Nu håber jeg bare, at det går over, inden jeg skal flyve til Los Angeles om nogle dage. Jeg prøver ikke at lade mig påvirke af den slags – jeg har nemlig opdaget, at jeg kan bruge lange flyture som nætterne. Jeg sidder bare i min egen verden og hører min egen nye musik i hovedtelefonerne og overvejer, hvad jeg kan gøre med den«, siger Agnes Obel.

Foto: Alex Brüel Flagstad

Søvnens gangbro til døden

Hun har ifført sig en varm sweater og sat sig på gulvet i sit studie i Berlins østlige udkant, hvor familien også har boet i det seneste halve års tid, fordi varmen ikke virker hjemme i lejligheden i bydelen Neukölln. I studiet har Agnes Obel endnu en gang selv skrevet og skabt sit nye album.

Musikken lyder stadig, som om den er undfanget i mørket, når nattens skygger lægger sig ind over melodierne som lette dyners blade fjer omkring musikkens ejendommeligt påtrængende tyngde.

»Meget af min musik er skabt i studiet af mig, helt alene, om natten. Når alle andre sover, kan man skabe en illusion om, at man er helt alene i verden, som giver nogle helt særlige stemninger af ro. Det er totalt fedt – nogle gange tænker jeg, at det er, fordi jeg blev født om natten, at jeg har det sådan. Der er nogle mennesker, der tror på den slags«, siger hun.

Myten om kunstnere, der vågner op, når natten falder på, for som sultne rovdyr at jage kreativiteten, klar til at sætte tænderne i alt, hvad der måtte liste sig forbi ud på de små timer, er selvfølgelig ikke noget, Agnes Obel har kendskab til. I hvert fald har det givet Agnes Obels musik meget, at den er undfanget i mørket. Den lyder ofte som det, man i det klassiske univers kalder 'nocturne', hvor et piano blidt slår en stilfærdig, melankolsk stemning an.

SERIE

Sover du?

FOLD UD

DELTAG I SAMTALEN

Agnes Obel har skrevet og indspillet flere af sine albums i nattig ensomhed i studiet, hvor ingen forstyrrede hende.

Hvad får du ud af natten, når du ikke kan sove? Del dine erfaringer i samtalesporet.

Når Agnes Obel har valgt at arbejde sig gennem natten, har det netop været et bevidst valg og ikke en følge af mangel på søvn. Sine tidlige album skrev og indspillede hun på den måde i nattig ensomhed i studiet, hvor ingen forstyrrede hende.

»Det dur ikke, hvis jeg vågner om natten. Der har jeg ikke overskud til at skabe noget. Så må jeg prøve at finde noget, der kan aflede min opmærksomhed – som at gå på Reddit for eksempels, siger hun med et grin.

En sang har Agnes Obel dog fundet inspiration til i de søvnløse timer, 'Broken Sleep'. I den synger hun: *»Broken sleep, all too human/ A malady/ It's gazing through when ((Dream me a dream soft as a pillow«.*

»Jeg skrev den i en periode, hvor jeg led ret meget af insomnia. Dengang boede vi også ude i mit lille studie. Så det var nemt at gå ind og lave musik om natten. I 'Broken Sleep' er det en undersøgelse af, hvad der foregik. Jeg ville finde ud af, hvorfor jeg ikke kunne sove, siger hun om sangen, der udkom i 2020 på albummet 'Myopia'.

Undervejs i sin research stødte hun ind i døden.

»Jeg var lidt for fascineret af forbindelsen mellem at sove og at dø. Som om søvnen var en slags gangbro over til døden. Til sidst var jeg nærmest bange for at falde i søvn, og så er det klart, at man ikke kan sove. Men jeg fandt ud af, at der ikke rigtig er en sammenhæng, og lod det blive ved det. Jeg er ikke den eneste, der undrer sig. Det er stadig så meget, vi ikke ved om drømme og søvn«, siger hun.

Efter at Agnes Obel blev mor, har hun svært ved at »lave et nærmest bevist og kollektiv proces hjemme hos os«, siger hun. Foto: Alex Brüel Flagstad

I stedet vendte hun på en måde tilbage til barndommens hasper ved vinduet på toilettet. I bestræbelserne på at sikre nattero blev mere systematiske metoder taget i anvendelse.

»Jeg prøvede alt muligt. Dream yoga for at styre mine drømme og gøre mig selv mere interesseret i at falde i søvn. Så havde jeg en periode, hvor jeg intet måtte foretage mig i sengen – jeg måtte ikke en gang læse en bog. Jeg havde nogle vildt strenge regler for mig selv. Men det hjalp ikke rigtig. Jeg prøvede også sovepiller en enkelt gang på en turné i Australien. Men de virkede heller ikke«, husker hun.

Først da sangerinden begyndte at vende blikket indad mod sit eget sind i jagten på løsninger, dæmrede det i mørket.

»Jeg undersøgte, hvad der var sket i mit liv i de perioder, hvor jeg ikke kunne sove. Da jeg lavede 'Myopia', var min far lige død. Måske skulle jeg have taget mere fri og været i sorgen i stedet for at insistere på at gøre det album færdigt? Jeg var totalt arbejdsnarkoman og sur over, at jeg ikke kunne sove, fordi jeg ikke kunne arbejde godt og effektivt, når jeg var træt hele tiden«, siger hun og kigger ind i kameraet et øjeblik.

Så fortsætter hun:

»Jeg begyndte at forstå, at søvnløsheden kommer, når der er et eller andet galt, når der er en ubalance i mit liv, og jeg ikke gør, som jeg egentlig har lyst til. Mine søvnforstyrrelser er et barometer for min egen indre balance. Jeg synes, at det er godt at være bevidst om sin egen skrøbelighed. Nu ved jeg, at søvnproblemer har noget med mit nervesystem at gøre – at der er noget, jeg enten er for begejstret for og går for meget op i eller er for nervøs for«, siger hun.

> **Jeg har bevidst arbejdet igennem natten for at bruge den særlige stemning, der kommer, når alt bliver roligt, og alle andre sover**

På et tidspunkt var hun hyret til at spille på Belgiens største festival, der ifølge Agnes Obel minder om Roskilde Festival. Et stort publikum forventede at få gang i den og en fest foran scenen, Men Agnes Obel skulle spille alene på den store scene, kun flankeret af en cellist.

»Natten før sov jeg slet ikke, for jeg var så bange for, at vi ikke kunne fylde det ud og være alt for stille til dem. Men koncerten blev en kæmpeoplevelse. Så lærte jeg at sige til mig selv, at hele mit liv ikke afhænger af en enkelt koncert ad de mange, jeg spillere, forklarer hun.

Oplevelsen i Belgien gav mod til at bekymre sig mindre om forestående begivenheder. Men Agnes Obel understreger, at det har krævet hårdt arbejde med psyken at begrænse angsten for tilsyneladende umulige opgaver.

Perfektion findes ikke

Belært af erfaringerne fra sidste indspilning har Agnes Obel givet sig god tid med skabelsen af det nye album. Hvorpå hun forsøger sig med et selvopgør i den afsluttende sang, 'Faustian Deal'. I teksten beskriver hun, hvordan hun og hendes mand, der også er kunstner, forsøger at overgå hinanden i hver sin faustiske handel med selve skabelsen – *»like a forest of flames«.*

BLÅ BOG

Agnes Caroline Thaarup Obel

Født 28. oktober 1980 i Kathehavn og opvokset i Gentofte og på Frederiksberg. Hjemmet var fuldt af musik – hendes mor var jurist, men spillede klassisk klaver og introducerende bl.a. døtteren for

FOLD UD

»Hele mit voksne liv har jeg været besat af at lave musik og indspille plader. Jeg har prøvet at overgå mig selv hver gang og har presset mig selv helt vildt. Så meget, at det har givet søvnproblemer – det giver jo ingen mening. Jeg er blevet lidt bøj af at dyrke perfektionismen. Men der findes jo ikke noget, der er perfekt – det er bare forskellige udtryk. Så det havde jeg lyst til at skrive en sang om«.

Når de ellers har været hjemme i lejligheden i Neukölln, har Agnes Obel og hendes mand, den danske animator og fotograf Alex Brüel Flagstad, siddet i hver sit arbejdsrum og konkurreret om at være mest kreativ og få skabt mest.

»Vi lavede ikke andet end at arbejde. Det er jo tragikomisk. Jeg har også taget mig selv i at sidde i en eller anden social sammenhæng og følt, at jeg spildte min tid. At jeg hellere ville hjem og arbejde. Det er ikke sundt, og jeg tror heller ikke, at man bliver en god kunstner på den måde, for man har jo også brug for andre input end fra sit eget hoved for at lave noget fedt«, siger hun.

Det kan virke morsomt, at lige netop den tyste og indadvendte Agnes Obel har en sang, der hedder 'No Such Thing as Silence'.

»Det er jeg med på. Men den handler egentlig om, at vi gerne vil komme som et ubeskrevet ark, når vi går ind i et nyt forhold eller et venskab. Men det kan vi jo ikke. Vi kommer altid med vores historie, så den form for stilhed findes ikke«, forklarer hun.

Stilheden er også blevet mere begrænset efter, at hun for fem år siden fik datteren Lana. Til gengæld er hendes søvn blevet bedre. Som hun siger:

»Hun ligger stadig i sengen hos os. Så søvn er nærmest blevet en kollektiv proces i familien. Og det virker faktisk enormt godt for mig«.

ERIK JENSEN